

Marek Czarnecki

Pruszków, st. VI, gm. loco, woj.
warszawskie, AZP 58-64/10

Informator Archeologiczny : badania 30, 185-186

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rożnowskiego i mgr Doroty Rudnickiej. Finansowane przez Urząd Miasta w Pruszczu Gdańskim. Stanowisko zostało odkryte podczas prac ziemnych w 1926 r. Położone jest na terenie zabudowanym (ob. ul. Wita Stwosza) – w związku z inwestycjami budowlanymi było badane ratowniczo w 1929 i 1993 r., ostatni sezon rozpoczęto w 1995, a zakończono w 1996 r.

Dotychczas na stanowisku zarejestrowano 33 groby szkieletowe (1926 – 9, 1929 – 8, 1993 – 16), w wielu wypadkach poważnie zniszczone, niektóre jednak bogato wyposażone, jak grób nr 1 (z 1926 r.) datowany na V w. lub grób nr 8 (z 1993 r.) z dwoma szkieletami – górnym bez wyposażenia i dolnym, przy którym znaleziono zapinkę brązową A VI 162 i żelazną A VI 158, krzesiwo żelazne w oprawce rogowej, krzesak kamienny, 2 noże żelazne i 5 srebrnych denarów ułożonych w rulonik: Trajan 103–111 r., Marek Aureliusz (Lucylla) 164–169 r., Marek Aureliusz 168 r., Marek Aureliusz (Lucjusz Werus) po 169 r., Kommodus po 192 r. W sezonie 1995–1996 odkryto i wyeksplorowano dalsze 22 pochówki, w tym 19 grobów szkieletowych, 2 popielnicowe i jeden jamowy, a także pochówek konia bez wyposażenia. W grobach najliczniej wystąpiły zapinki brązowe kuszowate A VI 161, 162, 170; zapinki brązowe typu „Bügelknopffibel”; sprzączki brązowe i żelazne do pasa, o owalnych, pogrubionych ramach (grupa H, typ 11, 12, 49 wg R. Madydy-Legurko); grzebień rogowy trójdzielny o uchwytych półkolistych, zdobione (typ I, war. 2 wg S. Thomas), a także o uchwytych dzwonowatych i jeden z uchwytem trójkątnym. Wśród ceramiki wyróżniono naczynia misowate (grupa VI A, B, C wg R. Wołagiewicza) i miski (grupa XIV A, B), naczynia bezuche o nachylnym do wnętrza wylewie (grupa I A) i z wyodrębnionym wylewem (grupa I C) oraz wagę dwustozkową, ornamentowaną (grupa VII). Liczne kolie składały się z paciorków tylko szklanych (kubooktaedryczne) bądź tylko bursztynowych (ósemkowane), lub szklanych i bursztynowych. W grobie nr 29 znaleziono importowane naczynie szklane – czarzkę kulistodenną, wykonaną z formy, ze ścianką formowaną w sześcioboczne, wklęsłe fasetki, ułożone w trzech poziomach. Jeden z najbogatszych grobów (nr 17), szkieletowy, wyposażony był m.in. w dwie srebrne zapinki płytowe o konstrukcji kuszowatej, ze srebrnymi, połączanymi, doczołnymi foliami na płytkach, a także w 3 kolie z paciorków szklanych i bursztynowych, złoty pierścionek drucikowaty, srebrny pierścień-obraczkę, srebrną zawieszkę z ósemkową plecionką oraz zapinki srebrną i brązową. Cmentarzysko można datować na fazy C₁–C₂–C₃ aż po fazę D, to znaczy od III do połowy V w. Na cmentarzysku posadowiona była zniszczona osada wczesnośredniowieczna – zachowały się resztki warstwy kulturowej i spągi kilkunastu uszkodzonych obiektów: półziemianek, jam, palenisk i pieców. Na podstawie ceramiki można ją datować na VIII–IX do XI w.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku. Ze względu na to, że teren jest trwale zagospodarowany, dalsze badania będą możliwe w wypadku prowadzenia na nim doraźnych prac ziemnych.

PRUSZKÓW, st. VI,
gm. loco,
woj. warszawskie,
AZP 58–64/10

• osada hutnicza kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski/okres wpływów rzymskich; fazy A₁–B)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 11 kwietnia do 5 maja przez mgr. Marka Czarneckiego (Archeology and Art Warszawa), na zlecenie PSOZ. Finansowane przez inwestora prywatnego i budżet państwa. Drugi sezon badań. Badania prowadzono w południowej części stanowiska (w granicach działek nr ew. 513 i 534 przy ul. Radosnej). W 13 wykopach przebadano łącznie powierzchnię 3,2 ara.

Odsłonięto jednolity układ warstw: 1 – piaszczysto-gliniasty humus wraz z podglebiem do głębokości 0,26/0,43 m; 2 – piaszczysto-gliniasta warstwa kulturowa, ciemnoszara i brunatnoszara, nasyciona polepą, kamieniami i żużlem soplowym, zalegająca do poziomu 0,46/0,58 m; 3 – brązowszara, piaszczysto-gliniasta warstwa stanowiąca spąg warstwy kulturowej, zalegająca do poziomu 0,52/0,60 m; 4 – piaszczysto-gliniasty calec. Odkryto 41 obiektów: fragment chaty (dł. ok. 450 cm), palenisko ze zwartym brukiem kamiennym, 11 obiektów interpretowanych jako jamy zasobowe, w zagłębieniu warstwy kulturowej zespół sześciu nieregularnych, płaskodennych obiektów o charakterze produkcyjnym (kuźnia?), 17 jam postupowych, wzmocnionych kamieniami i polepą na krawędziach, oraz 5 jam nieokreślonych. Obiekty grupują się w trzech zespołach, z których dwa mają charakter mieszkalny, a jeden produkcyjny. Zbiór materiałów zabytkowych zawierał 800 fragmentów ceramiki, żelazną sprzączkę o kolistej ramie (średnicy 3,2 cm), nit żelazny, 18 odkuwek żelaznych (z „kuźni”),

	<p>2 fragmenty oselek kamiennych, rozcieracz, 2 odłupki krzemienne, kilkanaście fragmentów kości zwierzęcych oraz duże ilości polepy i ułamków żużla soplowego.</p> <p>Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Wiadomościach Archeologicznych”. Badania będą kontynuowane.</p>
<p>PRUSZKÓW, ul. Inżynierska 20, gm. <i>loco</i>, woj. warszawskie, AZP 58-64/1</p>	<ul style="list-style-type: none"> • osada kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich) <p>Ratownicze, przedinwestycyjne badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 28 września do 7 października przez mgr. Marka Piotrowskiego na zlecenie PSOZ. Przebada- no powierzchnię 122 m².</p> <p>Stwierdzono ślady krótkotrwałej osady ludności kultury przeworskiej; odsłonięty jej frag- ment związany był z produkcją żelaza. Obiekty – 2 paleniska i jama zasobowa – dostarczyły niewiele materiału zabytkowego: ponad 100 fragmentów naczyń, fragmenty żużli i kości zwię- rzące, datowane na okres późnolateński i wpływów rzymskich. Tak zwane zabytki wydzielone to nieokreślony przedmiot metalowy i fragment stopionego szkła koloru zielonego.</p> <p>Obiekty były silnie zniszczone przez intensywną orkę, zaś całemu stanowisku zagraża znisz- czenie przez intensyfikację prac budowlanych w tym rejonie.</p>
<p>Pruszków, gm. <i>loco</i>, woj. warszawskie</p>	<p>patrz: wczesna epoka żelaza</p>
<p>PSARY, st. 40, gm. Jemielno, woj. leszczyńskie, AZP 70-24/49</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zespół kurhanów kultury przeworskiej (okres wpływów rzymskich) <p>Badania wykopaliskowe przeprowadzone w lipcu przez prof. dr. Tadeusza Makiewicza (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez PSOZ. Siódmy sezon badań. Kontynuowano prace na kurhanie nr 1.</p> <p>Wyeksplorowano wnętrze kamiennego nasypu kurhanu, wybierając je w całości. Potwier- dziły się wcześniejsze ustalenia, że kamienny nasyp ma kształt regularnego, kolistego pierścienia. Wolna przestrzeń w środku miała średnicę około 4 m w części górnej i 2 m przy dnie. Miąższość wypełniska wynosiła 1,3 m. We wnętrzu zaobserwowano wkop rabunkowy. W zie- mi stanowiącej wypełnisko wkopu występowała ceramika późnośredniowieczna, nowożytna i kultury przeworskiej, zaś w ziemi nienaruszonej – wyłącznie materiały kultury przewor- skiej. Świadczy to o tym, że kurhan był pierwotnie przykryty płaszczem ziemnym. Tak więc nietypowy kształt kamiennego nasypu był niewidoczny (bo przysypany ziemią), miał zatem znaczenie wyłącznie symboliczne.</p>
<p>Puławy-Włostowice, st. 3, gm. <i>loco</i>, woj. lubelskie</p>	<p>patrz: wczesne średniowiecze</p>
<p>Radojewice, st. 29, gm. Dąbro- wa Biskupia, woj. bydgoskie</p>	<p>patrz: neolit</p>
<p>RADYMNO, st. 12, gm. <i>loco</i>, woj. przemyskie, AZP 105-84/10</p>	<ul style="list-style-type: none"> • osada z okresu wpływów rzymskich (fazy B₂-C₁) <p>Ratownicze badania wykopaliskowe, w związku z planowanym ścięciem skarpy, na której ulokowane jest stanowisko, przeprowadzone przez mgr. Michała Proksa. Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Eksplorowano teren o powierzchni około 280 m².</p> <p>Odkryto 48 obiektów archeologicznych różnej wielkości, które wystąpiły na głębokości około 40-60 m od dzisiejszego poziomu gruntu. Część z nich miała charakter jam posłupo- wych i zasobowych; jedna być może była pozostałością po domostwie typu ziemiankowego. Jamy zapewne nie są reliktem domów słupowych, lecz konstrukcji osłaniających część osady. W ruchomym materiale zabytkowym dominowała ceramika (około 500 fragmentów), brak w nim było jednak wyraźnych datowników – jednym z pewniejszych był nóż typu III A wg A. Kokowskiego, datowany najczęściej na fazę B₂ okresu wpływów rzymskich. Nie znalezi- no fibul, sprzączek do pasa, elementów uzbrojenia, paciorków. Porównując wydobytą tu ce- ramikę z ceramiką z innych stanowisk, będziemy się opowiadać za datowaniem stanowiska na fazy B₂-C₁, bardzo ostrożnie przesuwając je zarówno w górę, jak i w dół. Problem wyma- ga oczywiście dalszych studiów. Badania powinny być kontynuowane.</p>